

SEB bankas atbalsta seminārs

**Kā radošu ideju pārvērst
naudā:
vai ir iespējams apsegties ar
trīsstūrainu segu?**

Tālis Laizāns

RES

www.res.lv

talis.laizans@gmail.com

Rīga

24.08.2010

Vai var iemācīties uzņēmējdarbību

- Šo prasmi ir iespējams apgūt (bet ne katram tas izdodas)
- Reāli piemēri – vislabākā “skola”
- Darot – sāc ar biznesa plānu!
- Uzņēmējdarbība ir gan zinātne, gan māksla (radošums!)
- Veiksmīgākie uzņēmēji ir pratuši pārvarēt tradicionālos aizspriedumus
- Uzņēmējs nav menedžeris

1. Uzņēmējdarbības
plānošana:
principi un *ad hoc* ieteikumi

Kas ir uzņēmējdarbība?

➤ Populāra definīcija:

Process, kurā tiek atrasta iespēja (produkts vai pakalpojums), kas, iegūstot un izmantojot tai atbilstošo tirgu, tiek pārvērsta finansiālā rezultātā.

Kas ir uzņēmējdarbība?

➤ "Saprotama" definīcija:

Pelnīt spējīga jauna biznesa (biznesa projekta) radīšana un īstenošana.

Kas tad mums jāplāno?

Kas tad mums jāplāno?

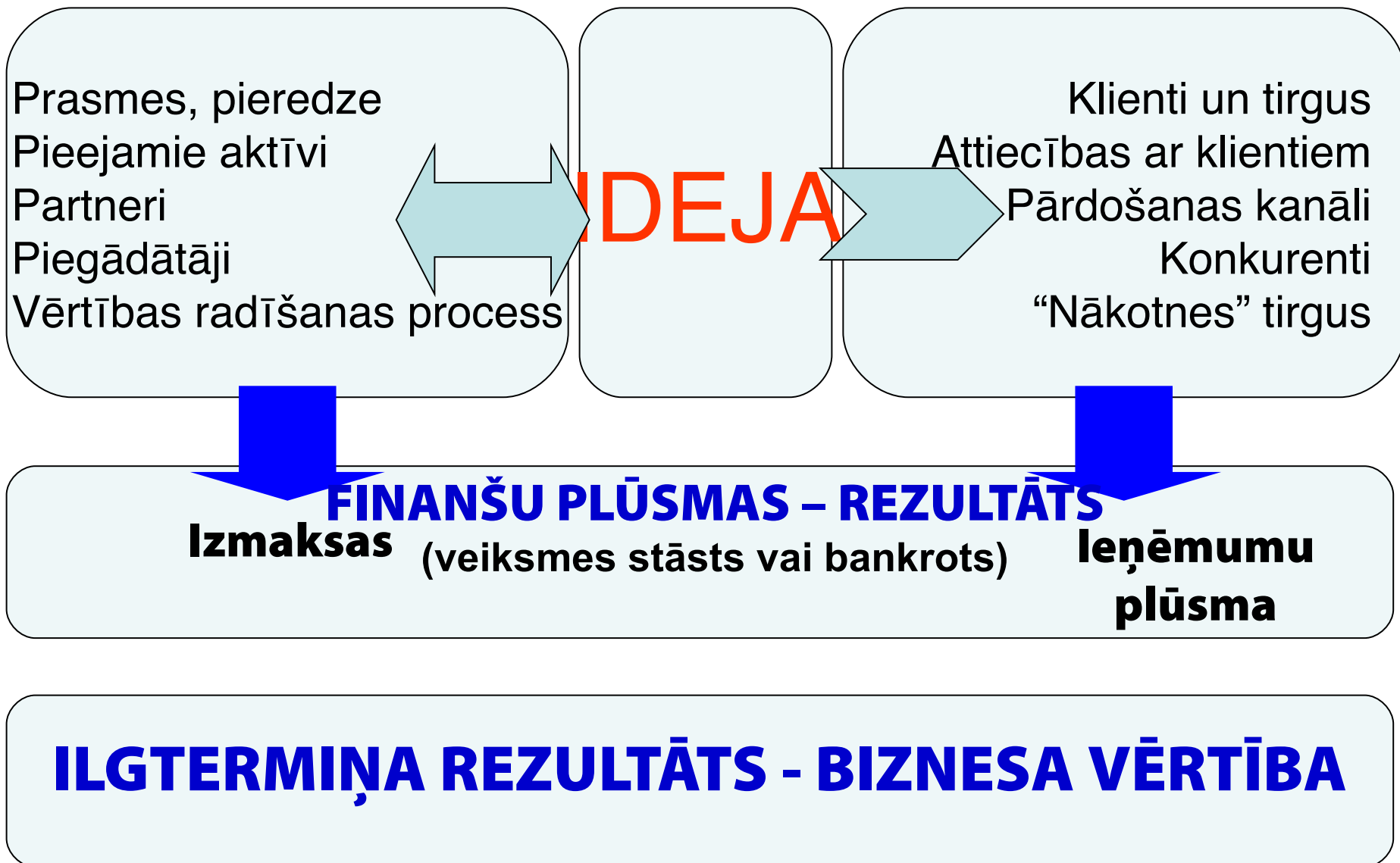
- Finansiālais rezultāts
  - ✓ Peļņa
  - ✓ Uzņēmuma vērtība
- Finansiālo rezultātu nosaka
  - ✓ Tirgus
  - ✓ Cena
  - ✓ Izmaksas
- Riski
  - ✓ Naudas plūsma

Komercedarbība kā process

- Iespējas izmantošana – ja ir ideja!
- Biznesa modelis un stratēģija (biznesa plāns)
- Nauda u.c. resursi
- Biznesa modeļa “iedarbināšana”
- Izaugsme – maksimāla katras iespējas izmantošana
- Ilgtspējīga attīstība (biznesa plāns!)
- Vērtības maksimizēšana (regulāra peļņa)

1.1. Biznesa modelis: kāpēc par to jādomā?

Biznesa modelis

Uzņēmējdarbības “veidi”

1. Uzņēmējdarbība kā dzīves stils
2. Uz vērtības maksimizāciju orientēta uzņēmējdarbība

Piemēri

- Dzīves stila uzņēmumi
  - Ģimenes kafejnīca/restorāns
  - Biznesa konsultāciju firma
  - Velosipēdu veikals/remontdarbnīca
  - Īpašas receptes kosmētikas ražotne
- Biznesa "vērtību" radošie uzņēmumi
  - Madara Cosmetics
  - SAF Tehnika
  - Double Coffee

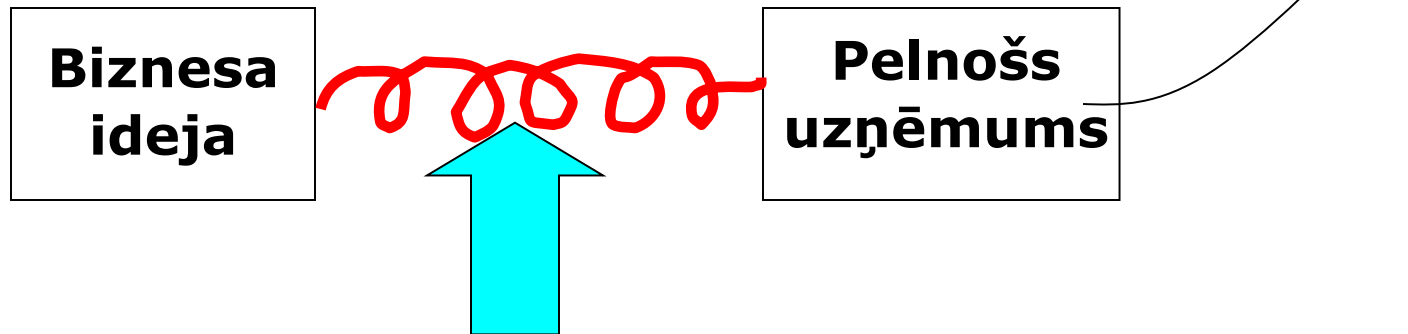
➤ Fakts:

Lielākā daļa veiksmīgo uzņēmējdarbības piemēru rāda pavisam citādu produkta vai pakalpojuma attīstību, nekā to paredzēja sākotnējā biznesa ideja, kas bija radusies uzņēmējam.

KĀPĒC?

Tādēļ, ka
uzņēmējdarbība ir

PROCESS

Praktiski ikviena biznesa ideja tās ieviešanas laikā prasa **precizēšanu, uzlabošanu**

- Tirgū jūsu ideju testēs reāli klienti – novērtējot cenu, preces īpašības un iespējas, kvalitāti u.c.

1.2. Ieņēmumi un izmaksas

Jautājums:

Ja jūs patiešām plānojat uzsākt savu biznesu – jums ir ideja, kas aizrauj un rada veiksmīgas iespējas priekšnojautas – kas izsauc jūsos nedrošību, vislielākās bailes uzsākt šī biznesa projekta īstenošanu?

Atbilde: neveiksme!

Tas iespējams, ja:

1. Jūsu biznesa ideja
"neestrādās"
2. Jums var nākties zaudēt visu
biznesa projektā ieguldīto
naudu (bankrots)

Tās ir ļoti reālas bažas!

- Statistika par uzņēmējdarbību ir pietiekami dramatiskā
- Fakts: vairākums no uzņēmējiem savā dzīvē piedzīvo bankrotu

Risinājums?

1. Jūsu biznesa ideja “nestrādā”:
  - A) Meklējiet biznesa konsultantu, kurš apstiprinās šo (patieso bet bēdīgo) faktu
  - B) **Pārbaudiet** savu biznesa ideju pirms uzsākta tās īstenošana (finanšu aprēķini, modelēšana, scenāriji)

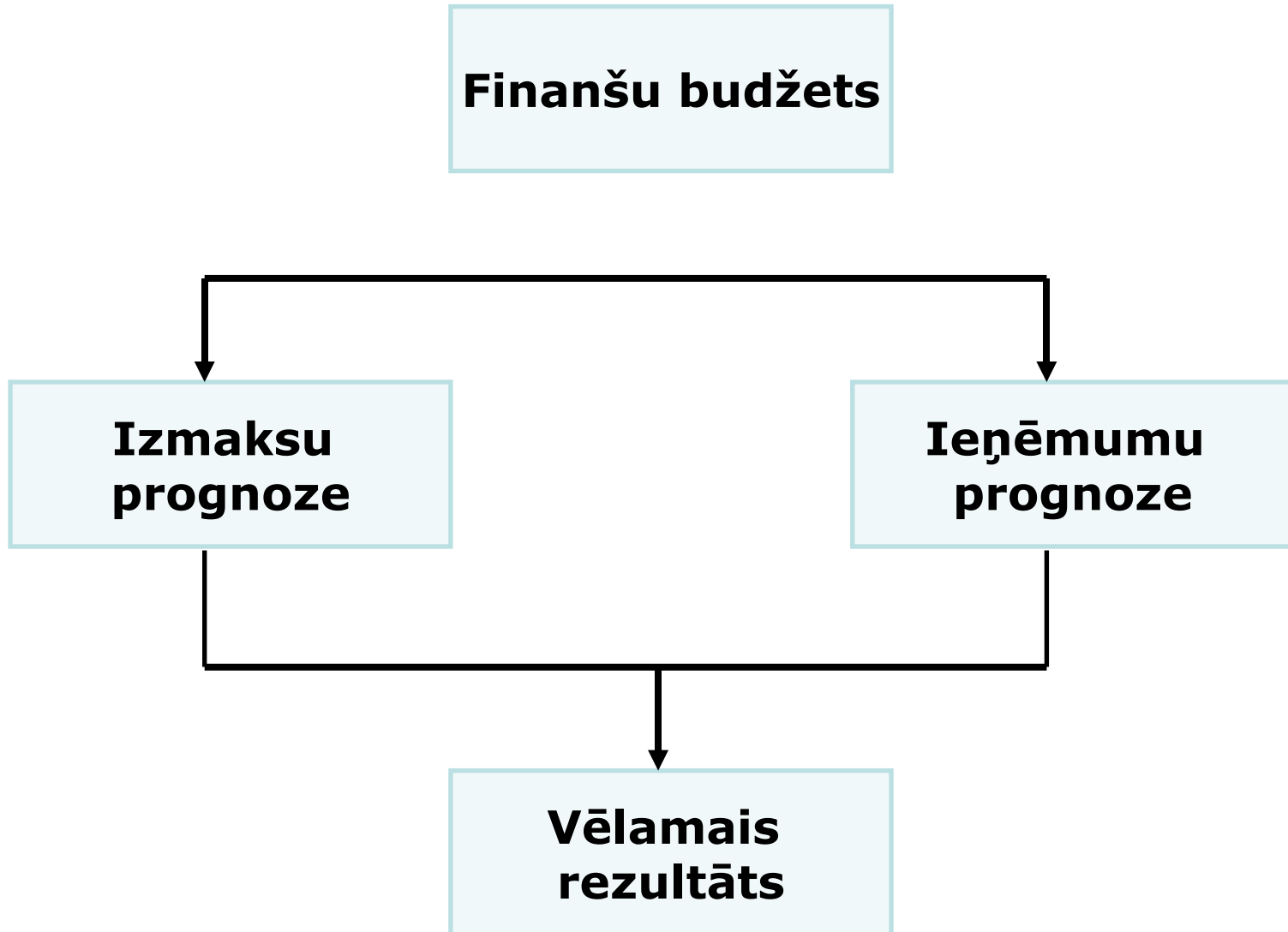
Plānošanas principi

Finanšu budžets

**Izmaksu
prognoze**

**Ieņēmumu
prognoze**

**Vēlamais
rezultāts**

Izmaksas

- Izmaksas – naudas izteiksmē izteikts līdzekļu patēriņš uzņēmējdarbības veikšanai, produkta ražošanai un pārdošanai, pakalpojuma sniegšanai

Izmaksu klasifikācija

- Ražošanas izmaksas
  - ✓ Tiešās ražošanas izmaksas (mainīgās)
  - ✓ Citas ražošanas izmaksas
- Ar ražošanu tieši nesaistītas izmaksas
  - ✓ Vispārējās izmaksas
  - ✓ Fiksētās izmaksas
  - ✓ Pārdošanas izmaksas

Izmaksas

- Tiešās ražošanas izmaksas – tādas, ko pilnībā var attiecināt uz produktu, kuram aprēķina pašizmaksu
  - ✓ Tiešās materiālu izmaksas
  - ✓ Tiešā darba samaksa
  - ✓ Citas tiešās izmaksas
- Citas ražošanas izmaksas
  - ✓ Palīgmateriālu izmaksas
  - ✓ Energoresursu izmaksas
  - ✓ Darba samaksa (piem., ražošanas procesa vadītājiem)
  - ✓ Sadala proporcionāli

Izmaksas

- Ja uzņēmējdarbība saistās ar pakalpojumu sniegšanu:
  - ✓ Cik izmaksā mans "laiks"? (1 darba stunda)
  - ✓ Materiālu izmaksas
  - ✓ Transporta izmaksas
  - ✓ Mārketinga izmaksas

Izmaksas

- Fiksētās (ne-ražošanas) un vispārējās izmaksas
  - Administratīvo procesu izmaksas
  - Pārdošanas izmaksas

Ieņēmumi

- Galvenie ierobežojošie faktori
  - ✓ Pieprasījuma, tirgus kapacitāte
  - ✓ Ražošanas jaudas
  - ✓ Konkurence
  - ✓ Kapitāla pieejamība
  - ✓ Sezonalitāte
  - ✓ Noliktavu kapacitāte

Plānošana un finanšu modelēšana

Plānošanas līmeņi uzņēmēj sabiedrībā

Izejas dati un to iegūšana

- Biznesa plāns
- Iepriekšējo periodu finanšu pārskati/budžeti
- Apgrozījuma/ieņēmumu prognoze
- Ražošanas jaudas, iekārtu stāvoklis
- Izmaksu uzskaitē, sistēma, kas to nodrošina
- Cenu veidošanas sistēma
- Vadības informācijas sistēma
- Attīstības plāni, stratēģijas
- Mārketinga plāni

Pārdošanas apjomu prognoze

- Jaunie un esošie klienti, to analīze
- Jauni produkti, pakalpojumi
- Tirgus pieauguma prognoze
- Cenu precizēšana, tās ietekme uz pārdošanas apjomu
- Inflācija u.c. makroekonomiskie faktori

Kopsavilkums. Jautājumi ikvienam

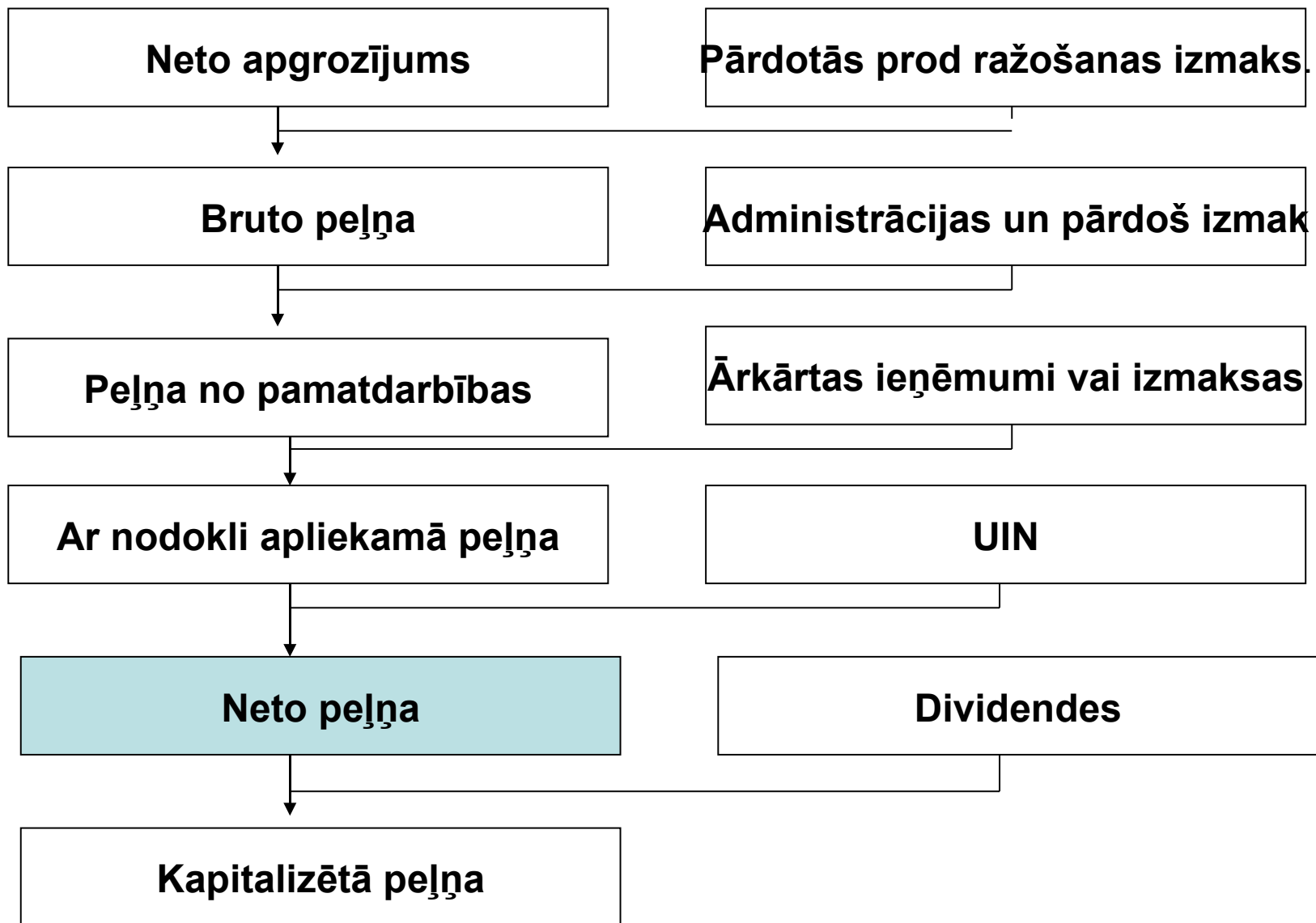
- Cik daudz naudas es vēlos nopelnīt gada laikā?
- Cik daudz es esmu gatavs nodoties darbam, savas idejas īstenošanai?
- Vai es spēju būt darba devējs (ekspluatators)?
- Kāda ir mana gatavība riskēt?

Kopsavilkums. Jautājumi ikvienam

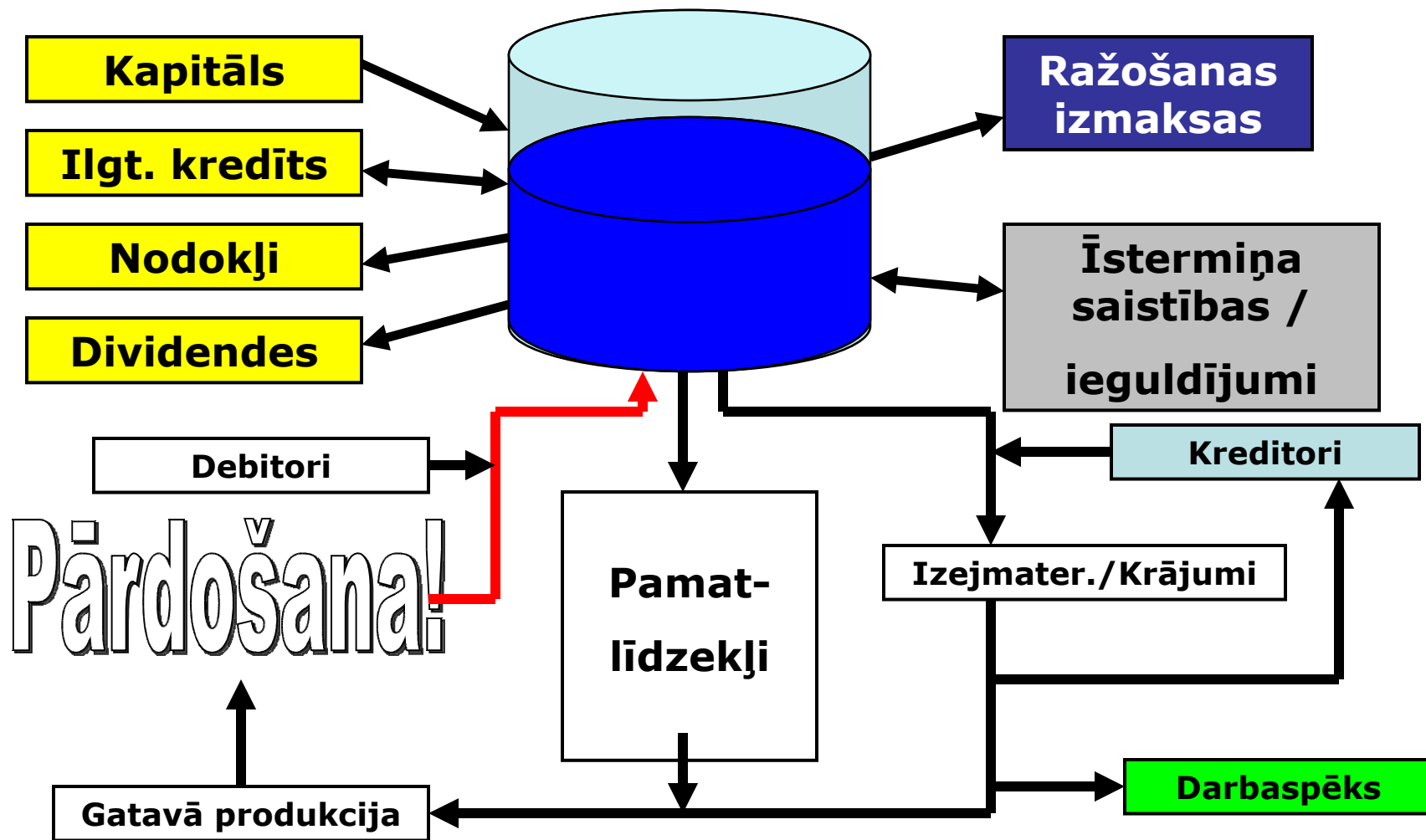
- Kāds apgrozījums man jāsasniedz pirmajā gadā, lai varētu uzskatīt, ka business ir izdevies?
- Kā es panākšu prognozētos pārdošanas apjomus?

Naudas plūsma

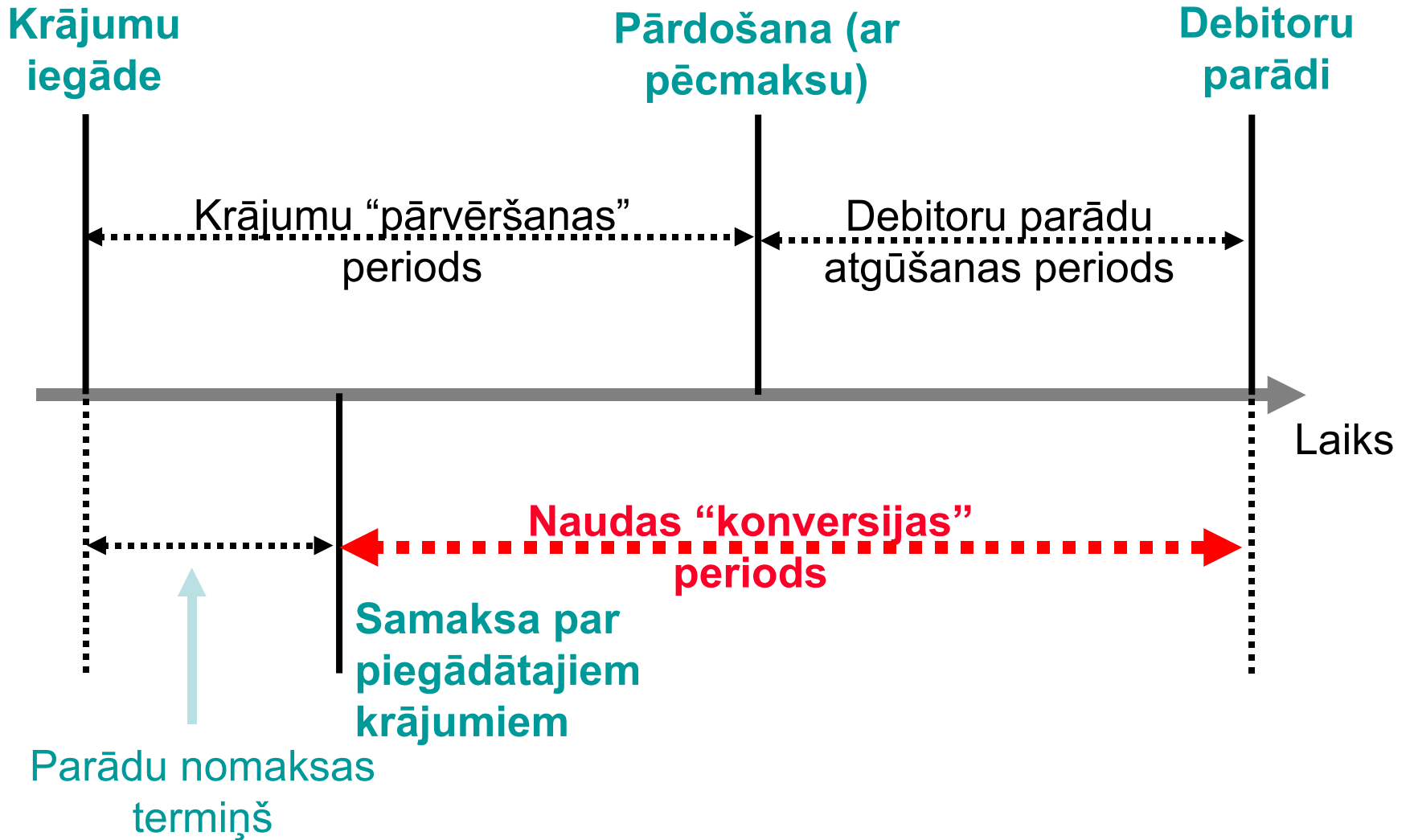
Naudas plūsma nav peļņa kādā pārskata periodā!

Naudas "plūsma" uzņēmumā

Naudas "kustības" cikliskums

Naudas plūsmas pārskats

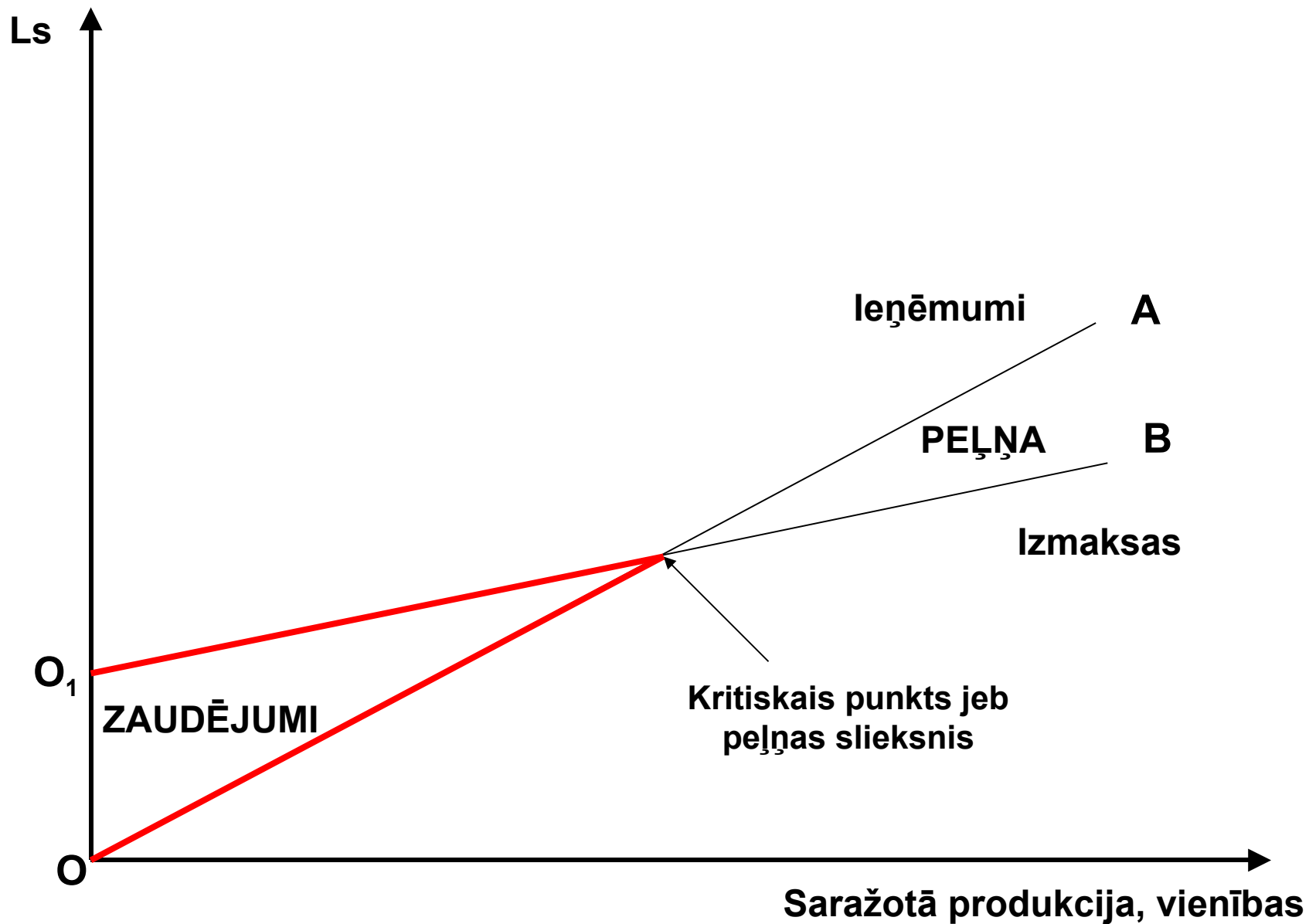
- Ieguldīšanas (ieguldījumu) darbība ir ilgtermiņa ieguldījumu un citu ieguldījumu, kas nav naudas ekvivalenti, iegāde un atsavināšana
- Par ieguldīšanas darbības naudas plūsmu uzskata naudu un tās ekvivalentus, kas samaksāti vai saņemti par:
  - nekustamo īpašumu un iekārtām (arī pašbūvētiem un pašražotiem pamatlīdzekļiem), nemateriālajiem un citiem ilgtermiņa ieguldījumiem;
  - parāda vērtspapīriem un kapitāla daļām citos uzņēmumos (izņemot tos, kas iekļauti naudas plūsmas pārskatā kā naudas ekvivalenti, kā arī tos, kas iegādāti tirdzniecības nolūkā);
  - citām personām izsniegtajiem aizdevumiem;
  - atvasinātajiem finanšu instrumentiem

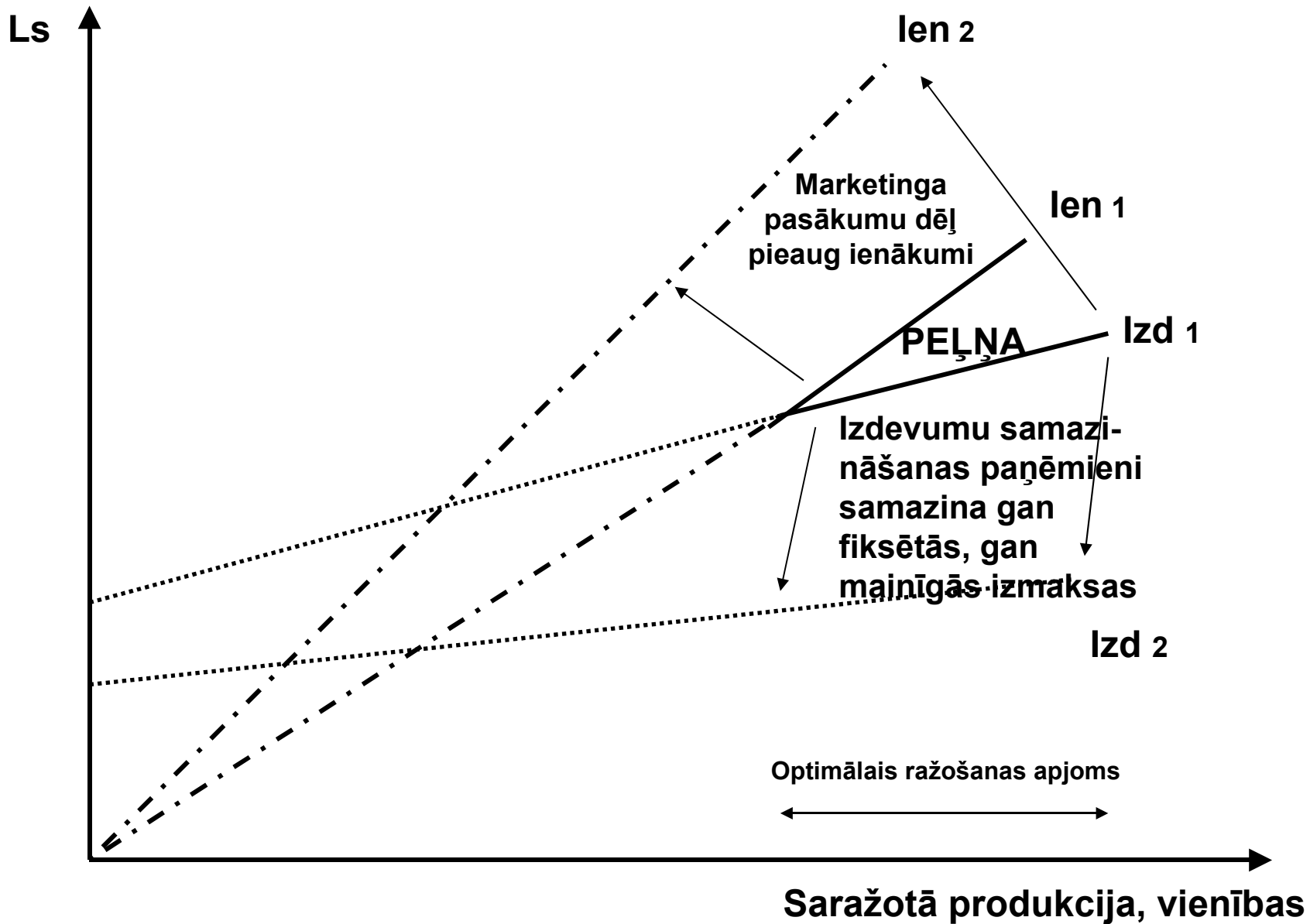
Naudas plūsmas pārskats

- Finansēšanas darbība ir darbība, kas rada izmaiņas uzņēmuma pašu kapitāla un aizņēmumu apjomā un sastāvā;
- Par finansēšanas darbības naudas plūsmu uzskata naudu un tās ekvivalentus, kas:
  - saņemti par uzņēmuma akciju vai citu pašu kapitāla instrumentu emisiju;
  - samaksāti uzņēmuma īpašniekiem par uzņēmuma akciju iegādi vai to dzēšanu;
  - saņemti par emitētajām obligācijām, diskonta parādzīmēm, ķīlu zīmēm un citiem īstermiņa un ilgtermiņa aizņēmumiem;
  - samaksāti, atmaksājot aizņēmumus. Arī maksājumus, kas veikti, lai dzēstu finanšu nomas saistības, nomnieks uzrāda kā finansēšanas darbības naudas plūsmu.

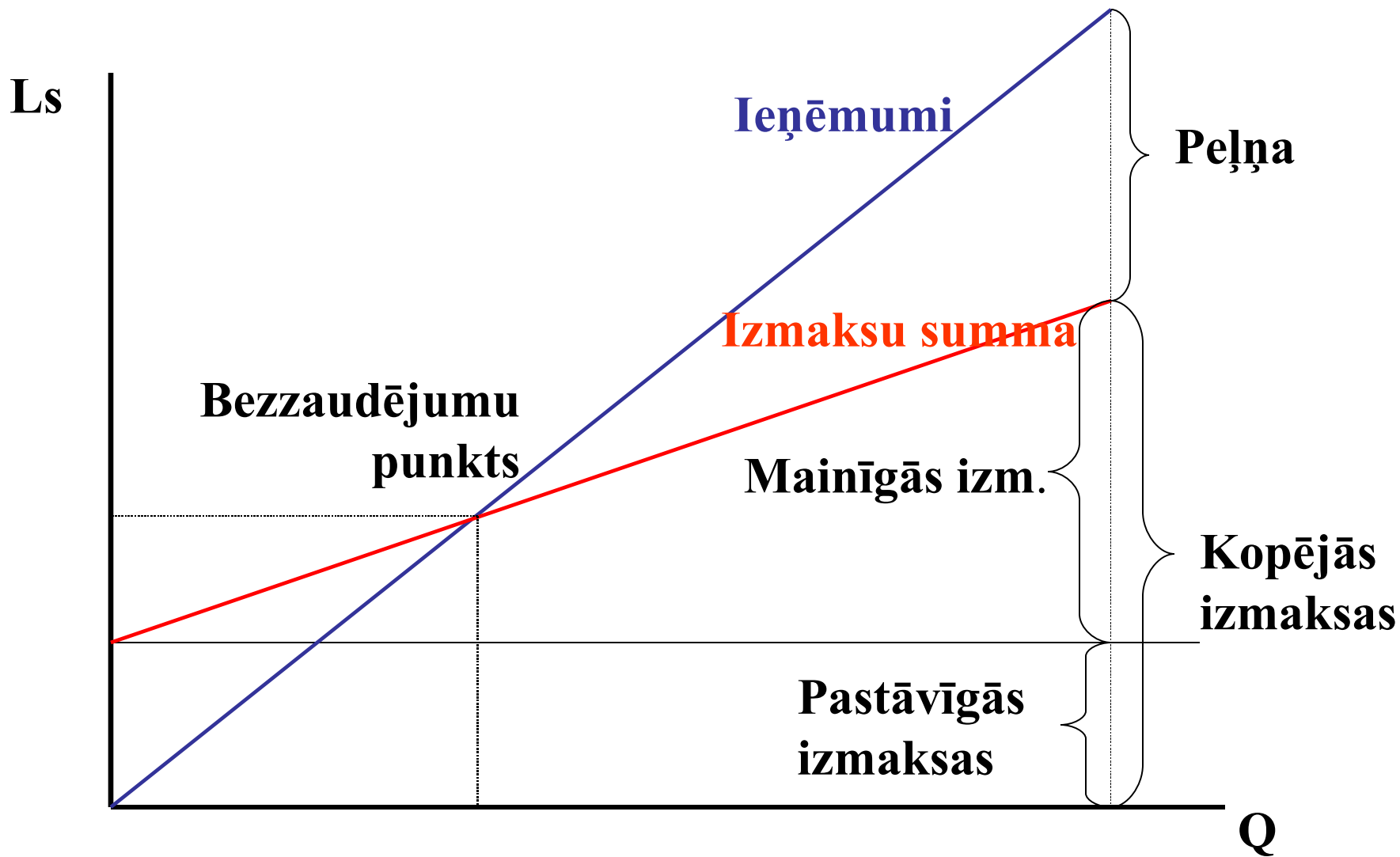
Faktori, kas ietekmē peļņu

- Ārējie – uzņēmums var / nevar ietekmēt
- Iekšējie, tādi, ko ietekmē vadītāja lēmumi
- Iekšējie, kurus tieši nevar ietekmēt vadītāju lēmumi
- Peļņas palielināšanas iespējas saistāmas ar:
  - ✓ Pašizmaksu
  - ✓ Cenām
  - ✓ Apjomu
  - ✓ Kvalitāti
  - ✓ Pārdošanas un samaksas termiņu
  - ✓ Situāciju tirgū

Bezzaudējumu analīze

Bezzaudējumu analīze

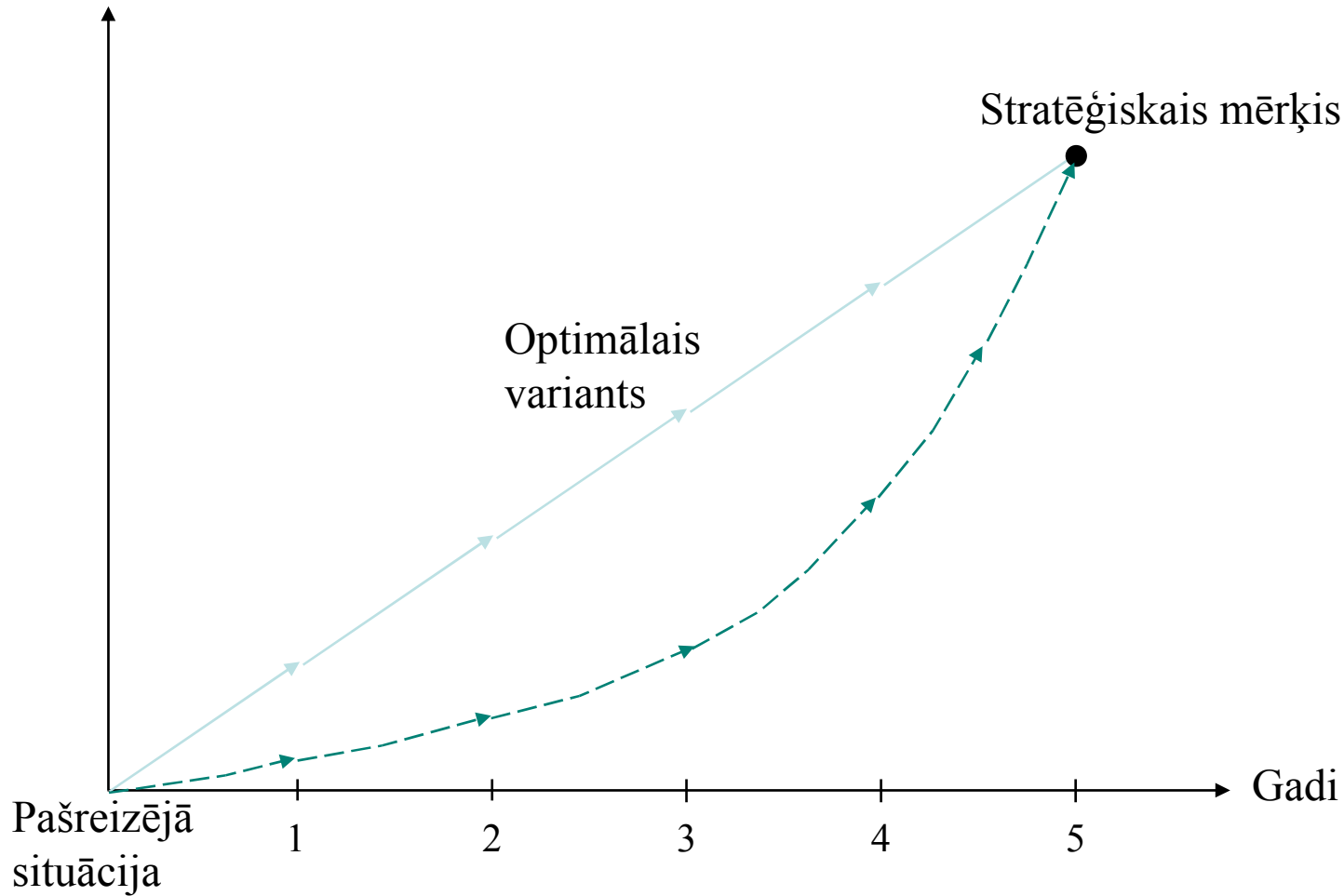
Bezzaudējumu punkts (Ls)=

Kopējās fiksētās izmaksas

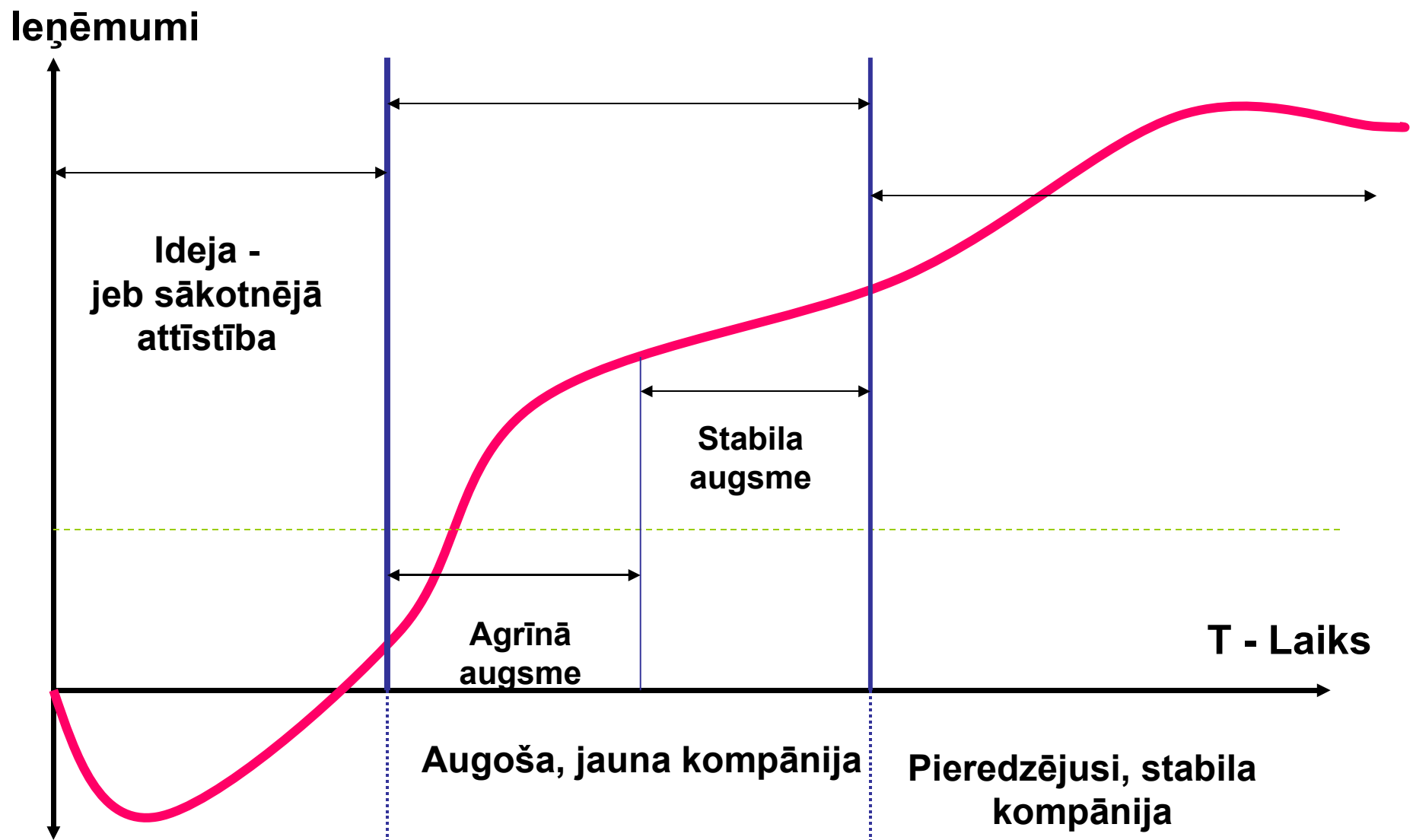
**1 - Kopējās ražošanas izmaksas
Atbilstošais pārdošanas apjoms**

Mērķa sasniegšanas “ceļš”

Alternatīvas iespējas finansējuma piesaistīšanai

Uzņēmējdarbības attīstība

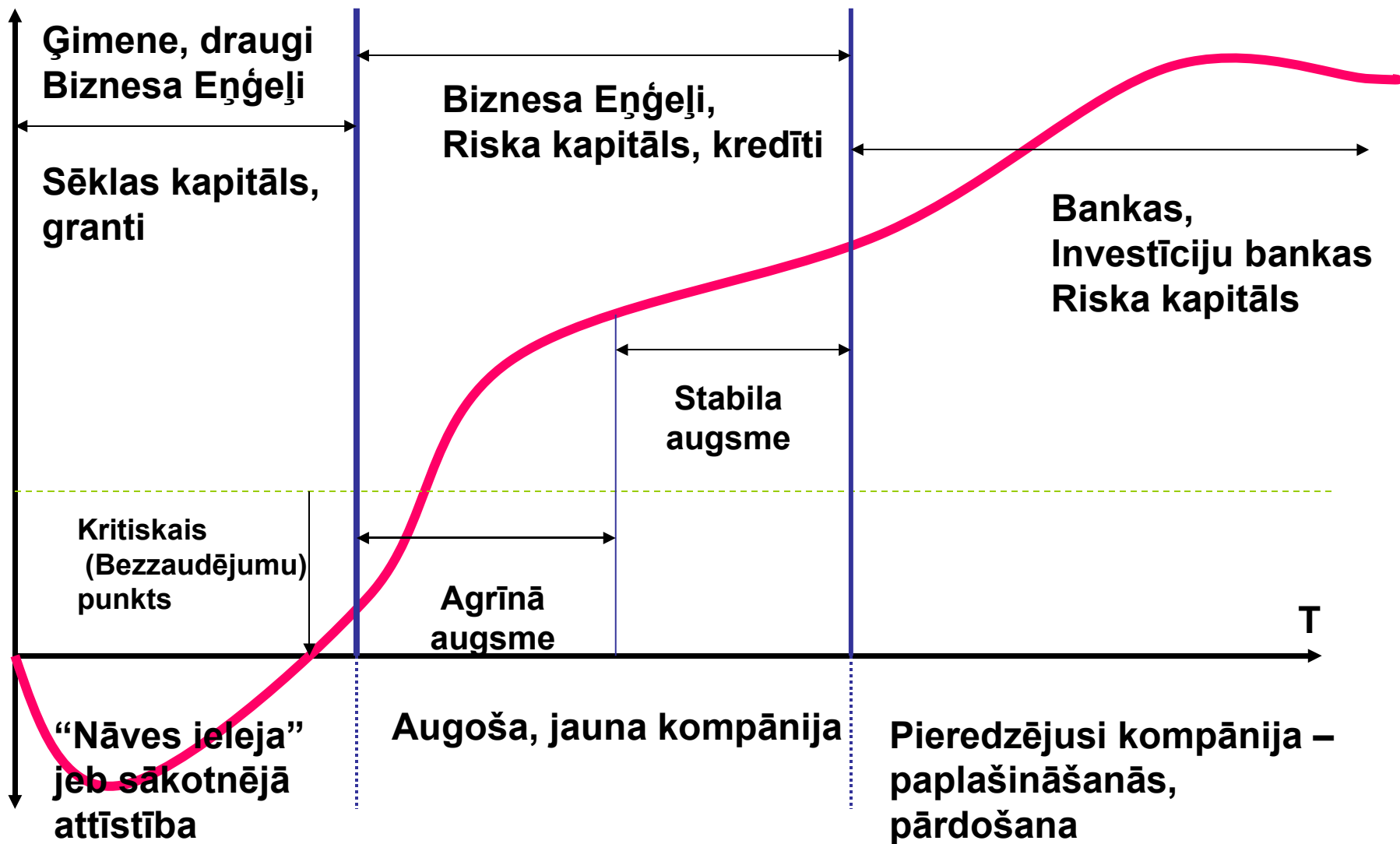

Biznesa dzīves cikls

- Biznesa dzīves cikls – ļoti nozīmīgs faktors gan uzņēmējam, gan investoram
- Nav ieteicams iesaistīties, ja nozarē ir sasniegts piesātinājums
- Negaidiet, līdz konkurenti ir radījuši dominējošo produktu, vai ir pieņemts šī produkta standarts, ko patērētājs ir akceptējis

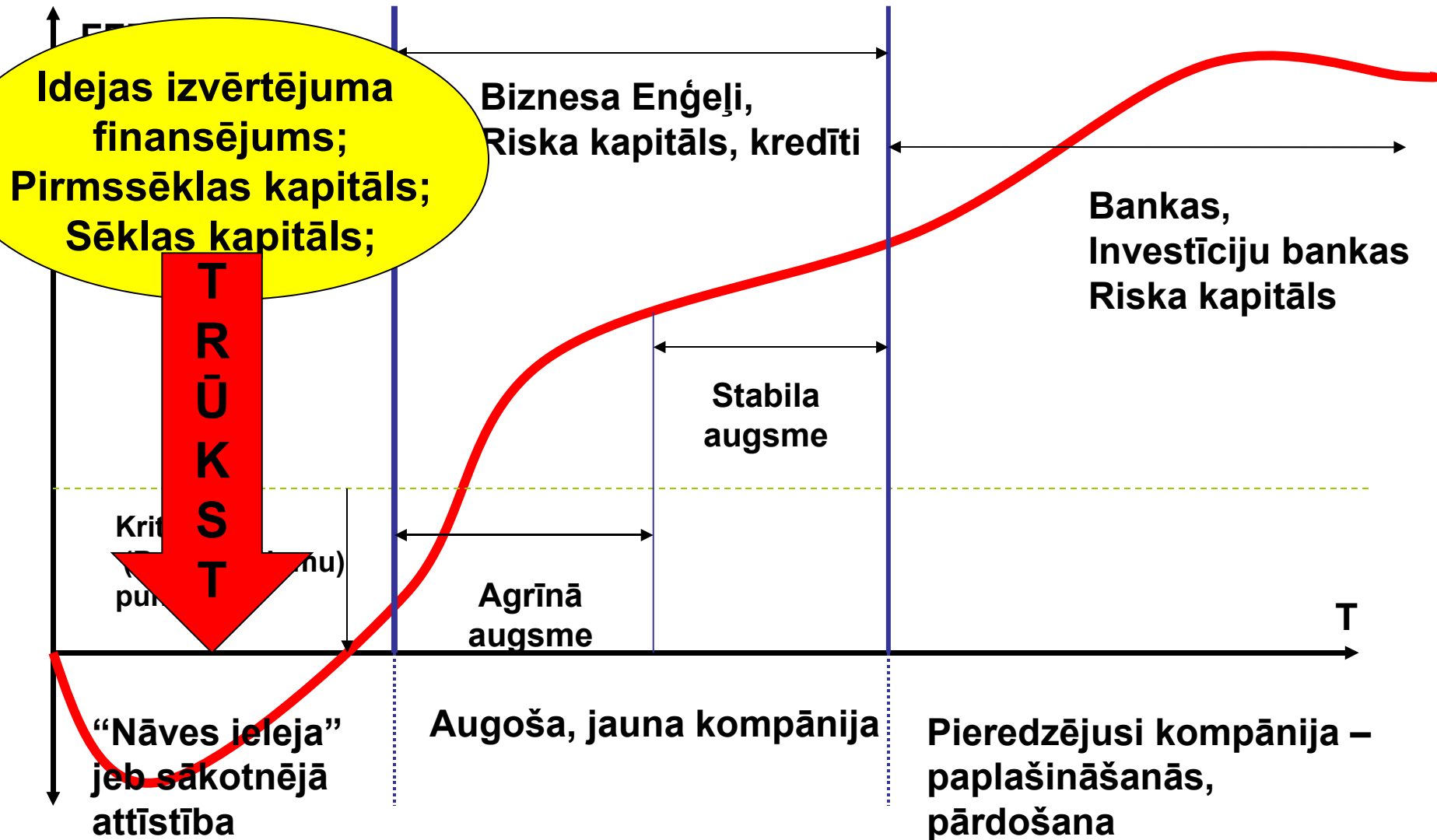
Uzņēmuma attīstība un finansējums

Ieņēmumi

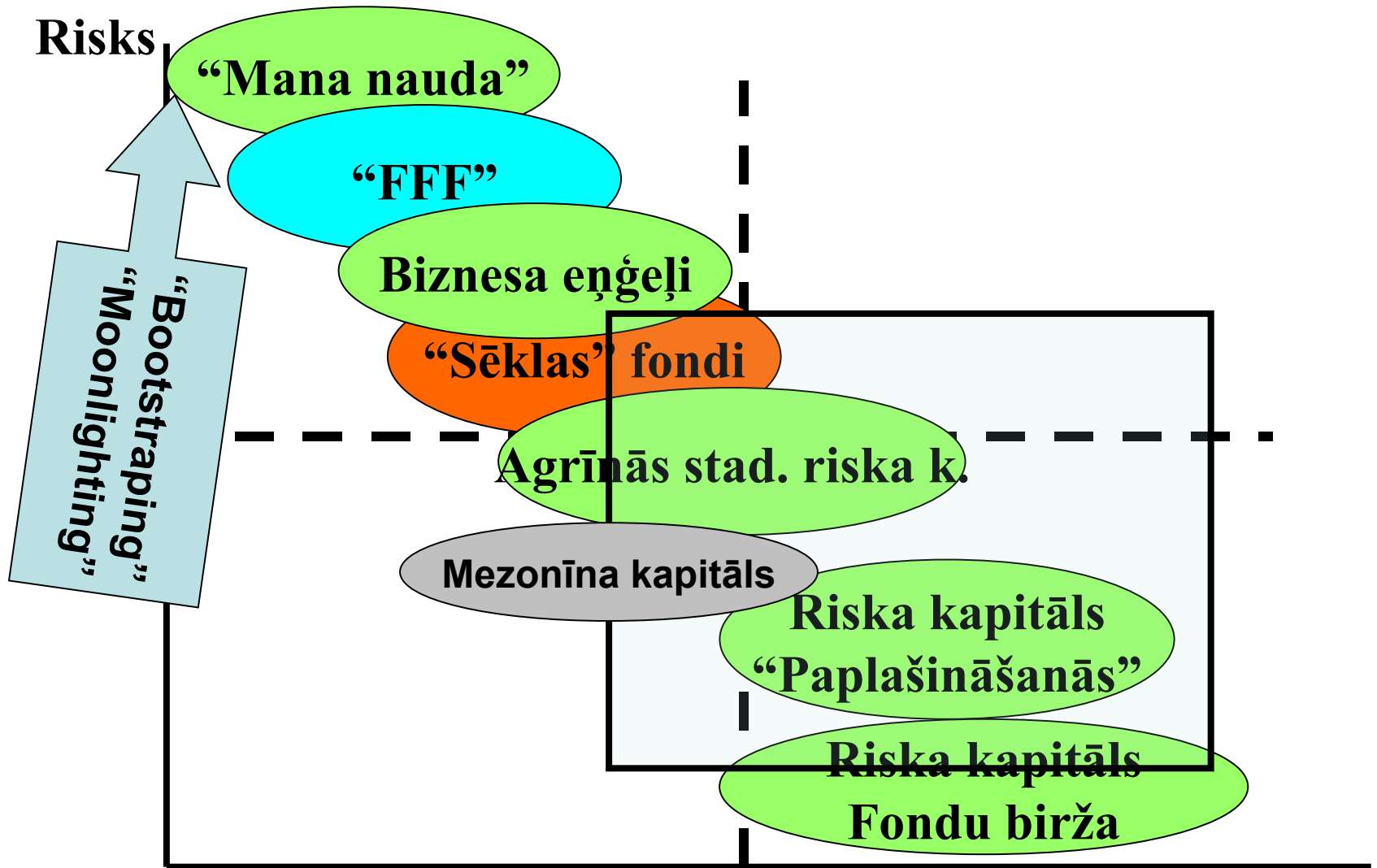

Uzņēmuma attīstība un finansējums

Ieņēmumi

Finansēšanas avoti

Finanšu kapitāla avoti

➤ Pašu kapitāls

- Īpašnieku ieguldītais kapitāls (pamatkapitāls), jaunu ieguldītāju (investoru) ieguldītais kapitāls (kapitāla daļu emisija)
- Nesadalītā peļņa
- Rezerves

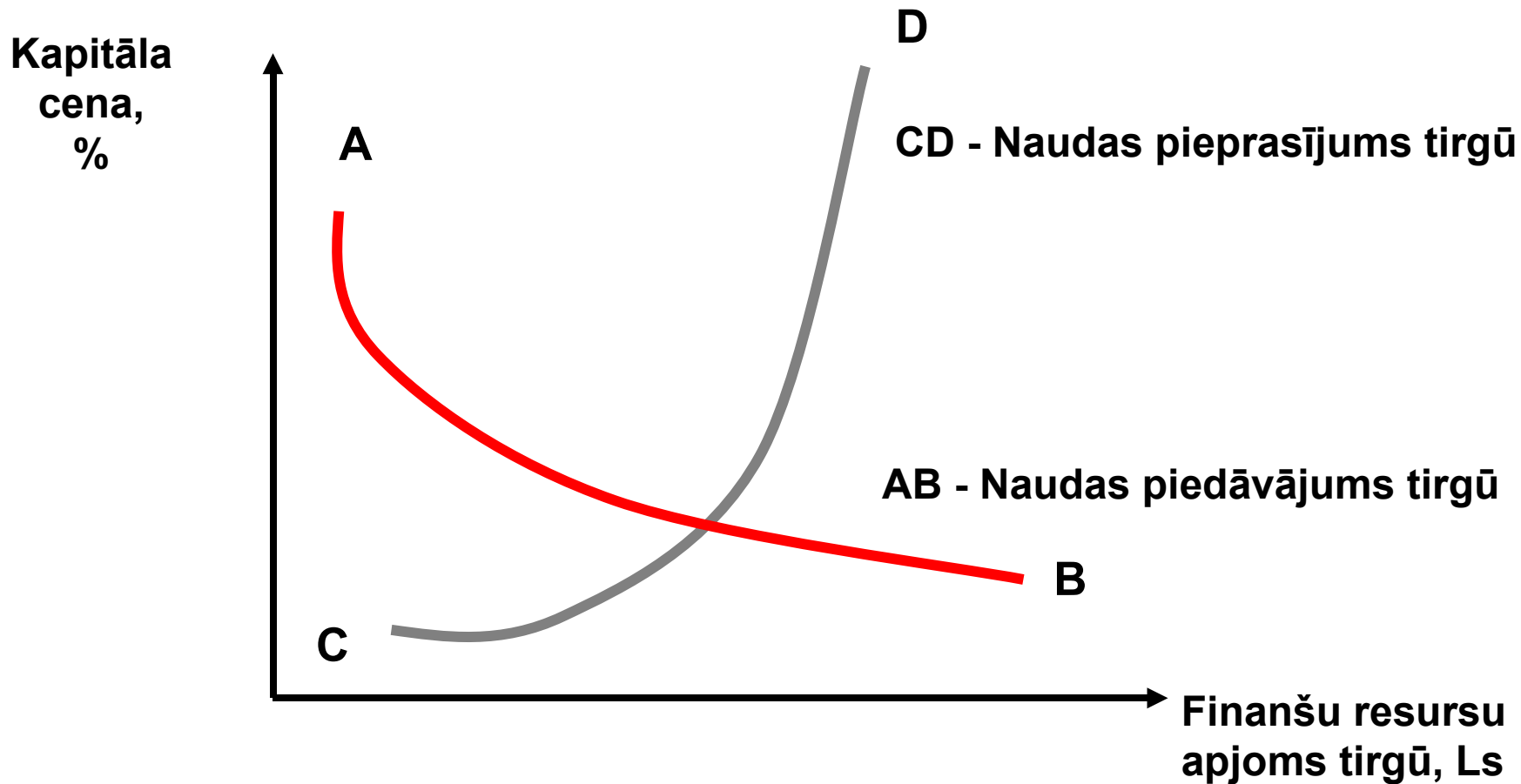
➤ Aizņemtais kapitāls – parādi un saistības

- Finanšu kredīts – kredītiestādes (bankas)
- Finanšu kredīts - citas juridiskās personas
- Komerckredīts no piegādātājiem
- Mezonīna kapitāls (*Mezzanine finance*)
- Obligāciju emisija
- Parādi – nodokļiem, algām, komunālajiem maksājumiem

Uzņēmējam pieejamie finansējuma veidi

- Paša idejas autora resursi
  - Ģimene, draugi
  - Kredītkarte
  - Sadarbība ar darba devēju (“Moonlighting”)
- Biznesa eņģeļi
- Valsts atbalsta finansējums
- Kredīti
- Līzings
- Riska kapitāls
- Vērtspapīru tirgus

Kapitāla cenas noteikšanas modelis

Kopsavilkums

- Uzņēmējdarbība ir neprognozējama, stresa pilna, ideālai kārtībai un plānošanai praktiski nepakļaujama nodarbošanās, kas parasti saistās ar ievērojamiem riskiem
- Tas ir līdzīgi kā nodarboties ar kādu ekstrēmo sporta veidu!

LABĀK TO NEMĒĢINIET!

**(JA NAV IESPĒJA ATBILSTOŠI TRENĒTIES
ŠAJĀS PRASMĒS!)**